

Tilsyn i krydspres af mulighed og kontrol

Mads Hermansen

Professor, dr.pæd.

CBS & NHV

Oversigt

- 10.00: Goddag og kort om programmet og mig
- 10.10: Oplæg: Tilsyn i krydspres af mulighed og kontrol
  - Grundlaget
  - Fortolkning
    - Min fortolkning
  - Indikatorer
  - Eksempler fra praksis
  - Hvad er formålet med tilsyn
  - Konfliktområder
- 11.15: Kaffepause og drøftelse:
  - Hvordan finder den tilsynsførende sin rolle udspændt mellem kontrol og mulighedsåbning?
- 12.00: Fælles opsamling
- 12.30: Farvel og tak for denne gang

Grundlaget

- I grundloven § 76 står der at børn i den undervisningspligtige alder, hvis de ikke går i folkeskolen, skal have en *”undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen”*.

Fortolkning

- T. Balle laver i Uddannelseshistorie 2001. 35. årbog fra Selskabet Dansk Skolehistorie en analyse af udviklingen i forståelsen af hvordan 'at stå mål' har været fortolket siden 1814. Han refererer ordbogsbetydningerne: 1) at være lige så god og 2) at opfylde et fastlagt mål.
- Det første refererer til kvalitet det andet til kvantitet.

Min fortolkning

- Jeg skal både forholde mig til om elevernes niveau (som helhed) og om undervisningen står mål med.
- Altså skal jeg både sige noget om resultatet (elevernes udbytte) og måden hvorpå (undervisning og tilrettelæggelse af læringsprocesser)

Konkrete eksempler

Først engelsk

- Her arbejder børnene med selvstændige tekster på hver sin computer i tre forskellige lokaler. Læreren er på vandring rundt i lokalerne.
- Vurdering:
- Der arbejdes i et vist omfang, men det er også tydeligt, at når læreren er ude af lokalet, jumper børnene over til interessante hjemmesider eller falder ind i small talk om andre emner med sidemanden.
- Spørgsmål:
- -Her har vi tilsyneladende en god tråd tilbage i centralt Freinetarbejde med selvstændige tekster, men hvordan er kravet til teksterne nu anderledes end kravet var til teksterne, da eleverne gik i grundskolen?
- -Findes der en taksonomi, som for eleverne og lærere angiver, hvad der er øgede krav, der stilles til eleverne om form og indhold?
- -Kunne man tænke sig, at man på skolen udformer en række formater, som angav, hvad kravene var til tekster på forskellige niveauer?
- Og så helt generelt: Hvad ville Freinet, hvis han i en aktuel og senmoderne udgave kom på besøg sige til så mange kopiark, lærebogsmateriale og udfyldningsopgaver?

Fokuspunkter

- Skolens samlede virksomhed og kultur
- Skolens formulerede og udtrykte grundholdninger
- Mål med undervisningen
- Den konkrete undervisning
  - Indhold
  - Læreprocesser
- Resultat (udbytte) af undervisningen

Eksempel Matematik

- Derefter går læreren over til at formulere den opgave, de nu skal forholde sig til, nemlig i grupper som er bestemt, at lave tankestorm på hvilke energiområder, de vil beskæftige sig med, hvilke former for matematisk eksponering de skal bruge, og hvem der skal lave hvad.
- Grupperne går i gang, men flere af dem har ret svært ved for alvor at komme det. I alle grupper er der mindst to, som ikke orienterer sig mod opgaven, men derimod checker mobiltelefon, sidder og hænger, eller snakker indbyrdes om andre ting. I hver gruppe er der imidlertid en eller to som tager opgaven på sig, og som i løbet af timen faktisk (for sig selv og de øvrige i gruppen) får formuleret noget om område, måde hvorpå det skal eksponeres, og hvem der skal lave hvad.
- Vurdering:
- Der er tydeligt forskel på hvordan eleverne tager opgaven på sig. Nogle gør, og nogle gør slet ikke, men venter på at nogen skal tage initiativ for dem.
- Spørgsmål:
- -Er den arbejdsdeling den mest udfordrende for eleverne?
- -Kunne man tænke at de børn, som tager initiativ, netop er de børn, som faktisk er ret gode til både at tænke og strukturere, og at de børn som snakker i mobiltelefon og venter, er dem, der er mindre organisationskompetente og fagligt svagere?
- -Er det, at de fagligt og organisationsmæssigt stærke elever tager initiativ, mens de mindre stærke afventer, noget der over tid vil gøre at forskellen mellem dem gradvist bliver endnu større, fordi de stærke bliver endnu stærkere og de svage endnu svagere? Og er det

Et sidste eksempel

- En lang række børn som individuelt arbejdede med deres matematikopgaver, efter at læreren i korte træk havde gennemgået opgaverne ved tavlen. Der var let arbejdsuro, men også megen koncentration. Nogle børn når utroligt langt og har let ved at finde principperne, mens andre er langsommere og mere let afledelige. Der er en god stemning.
- Vurdering:
- Lærerarbejdets kunst er at ramme det enkelte barn og facilitere det netop der, hvor det er i sin proces og der, hvor der er mest kompatibilitet i forhold til, at forstå det der skal gøres. Det kan man gøre intuitivt som lærer (voksen), men man kan også søge at skærpe sin opmærksomhed mod barnets fortrukne kanaler for forståelse. Det er her læringsstile kunne give et mere differentieret bud på fortolkning af det enkelte barns nærmest udviklingszone.
- Spørgsmål:
- -Ville arbejde med læringsstile være en vej til yderligere professionalisering af det kompatible møde med det enkelte barn på det mest optimale udfordringsniveau?

Hvad er formålet med det forældrevalgte tilsyn?

- Hjælpe forældrene med tilsyn
  - Kontrol
  - Mulighedsåbning
- Hjælpe skolen med nye mulige udviklingslinier?

Konfliktområder:

- Tilsyn af undervisning contra undervisningsfrihed
- Monitorering af niveauet og skolens selvfortælling
- Forældrefortolkning af god undervisning og lærerfortolkning af det samme
- Lederønsker og kollegieønsker
- Forældrebestyrelsen og forældrekredsen
- Samtidstendenser i debat og vurdering og den tilsynsførendes rolle i dette forhold

Hvordan finder den tilsynsførende sin rolle udspændt mellem kontrol og mulighedsåbning?

Drøftelse

- Nu har man fået mulighed for valg mellem ekstern evaluering og forældrevalgt tilsyn.
- Hvad er fordelene ved de to ordninger?
- Hvis man vælger tilsynet, skal man så, og i givet fald hvor skal man så skærpe bevidstheden, kontrollen og muligheden for at tilsynets vurderinger får betydning for skolens udvikling?